

Juho Niemistö

”RUOTSI ODOTTAA TIETEELLISTÄ NÄYTTÖÄ, KUN SUOMI TOIMII”

Ruotsin koronavirustilanteen käsittely
Yleisradion verkkojutuissa keväällä 2020

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Huhtikuu 2021

TIIVISTELMÄ

Juho Niemistö: ”Ruotsi odottaa tieteellistä näyttöä, kun Suomi toimii” – Ruotsin koronavirustilanteen käsittely Ylen verkkojutuissa keväällä 2020

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma

Huhtikuu 2021

Kun koronavirus SARS-CoV-2 levisi vuonna 2020 maailmanlaajuisesti pandemiaksi, valtiot ympäri maailmaa joutuivat ryhtymään nopeisiin toimiin täysin tuntemattoman viruksen leviämisen estämiseksi. Suomessa tämä tarkoitti muun muassa kokoontumisen rajoittamista kymmeneen henkilöön ja koulujen siirtymistä etäopetukseen.

Ruotsissa koronavirus otettiin vastaan monista muista maista poikkeavalla tavalla – Ruotsi ei asettanut tiukkoja rajoituksia, vaan sen koronastrategia perustui vapaaehtoisuuteen ja suosituksiin. Tämä herätti ihmetystä sekä muissa maissa että asiantuntijoiden keskuudessa. Strategia jakoi mielipiteitä Ruotsissakin.

Ruotsin erilainen koronastrategia herätti kiinnostusta myös Suomen mediassa. Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miten Yleisradiossa on kerrottu Ruotsin koronavirustilanteesta 22.3.–30.4.2020 pandemian ollessa alkuvaiheessa. Aineistona on käytetty 19:ää Yleisradion julkaisemaa verkkojuttua. Tutkimuskysymykseni on: *Miten Ruotsin koronavirustilanteesta kerrottiin Ylen verkkojutuissa keväällä 2020?*

Käytän tutkimuksen metodina Erving Goffmanin kehysanalyysiä. Sen pohjalta etsin aineistostani kehystyksiä, joiden avulla pystyn erittelemään sen, millä erilaisilla tavoilla aiheesta on kerrottu ja kuinka usein nämä tavat toistuvat aineistossa.

Käytin analyysissäni neljää kehystä: epäonnistumisen kehystä, puolustavaa ja dramatisoivaa kehystä sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden tilanteeseen vertailevaa kehystä. Analyysini perusteella Ruotsin koronavirustilanteesta uutisoitiin pääasiassa negatiiviseen sävyyn ja Suomen näkökulmaa painottaen. Tulosten perusteella negatiivinen kerronta suomalaisessa mediassa voi johtua siitä, että Ruotsin tilanne on kuvattu huonona, jotta Suomen tilanne ei näyttäisi niin pahalta.

Avainsanat: journalismi, kriisijournalismi, ulkomaanjournalismi, koronavirus, konstruktivinen journalismi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	TUTKIMUKSELLINEN VIITEKEHYS	3
2.1	Journalistinen objektiivisuus ja konstruktiiivinen journalismi	3
2.2	Kriisijournalismi	5
2.3	Ulkomaanjournalismi	5
2.4	Koronapandemian vaikutukset mediaan ja vertailu Etelä-Korean MERS-kriisiin	6
2.5	Ongelmanasettelu ja tutkimuskysymys	9
3	AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ	10
3.1	Aineisto.....	10
3.2	Kehysanalyysi metodina.....	11
3.3	Kehysanalyysin toteuttaminen.....	12
4	ANALYYSI JA TULOKSET	13
4.1	Tulokset	13
4.2	Kehykset ja niiden analysointi.....	14
4.2.1	Epäonnistumisen kehys	15
4.2.2	Puolustava kehys.....	16
4.2.3	Suomeen ja muihin Pohjoismaihin vertaileva kehys	17
4.2.4	Dramatisoiva kehys	18
4.3	Tutkimuskysymykseen vastaaminen	20
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	22
5.1	Johtopäätökset	22
5.2	Pohdinta	23
6	LÄHTEET JA LIITTEET	26
6.1	Tutkimukset ja tieteelliset artikkelit.....	26
6.2	Verkkolähteet	27
6.3	Aineistoluettelo	29

1 JOHDANTO

Keväällä 2020 koko maailma joutui kriisin keskelle, kun Kiinasta alkunsa saanut uusi koronavirus SARS-CoV-2 levisi maailmanlaajuisesti. Maailman terveysjärjestö WHO julisti 11.3.2020 koronavirusepidemian muuttuneen pandemiaksi (Kokkonen ja Myöhänen 2020). Valtiot ympäri maailmaa joutuivat tekemään suuria poliittisia päätöksiä varmistaa ihmisten terveyden ja terveydenhoidon kapasiteetin riittämisen.

Suomessa toimiin ryhdyttiin nopeasti, ja koko maahan julistettiin poikkeusolot 16.3.2020. Tarkoituksena oli ”suojata väestöä sekä turvata yhteiskunnan ja talouselämän toiminta” (Valtioneuvosto 2020). Käytännössä poikkeusolot tarkoittivat muun muassa koulujen, oppilaitosten ja korkeakoulujen siirtymistä etäopetukseen, julkisten kokoontumisten rajoittamista kymmeneen henkilöön, useiden valtion ja kuntien ylläpitämien tilojen sulkemista sekä kieltoa vierailta vanhusten luona. Lisäksi koronaviruksen testauskapasiteettia nostettiin. (Valtioneuvosto 2020.)

Naapurimaa Ruotsi puolestaan lähestyi koronapandemiaa erilaisella linjalla Suomeen ja moniin muihin maihin verrattuna. Se ei asettanut tiukkoja rajoituksia, vaan strategia perustui vapaaehtoisuuteen ja Kansanterveysviraston asettamiin suosituksiin. Ruotsi oli 17.3.2020 rajoittanut kokoontumiset 500 henkilöön, testaus oli rajoitettu riskiryhmiin, vakavaoireisiin ja hoitohenkilökuntaan eikä vanhusten tapaamista ollut rajoitettu mitenkään. Asiantuntijoiden mielestä Ruotsin hallituksen ja viranomaisten koronatoimet olivat riittämättömiä. Maan koronastrategiasta pitkälti vastuussa ollut kansanterveyslaitoksen johtava epidemiologi Anders Tegnell sanoi tuolloin, että ”tauti ei ole vaarallinen lapsille”, minkä lisäksi hän vastusti WHO:n suositusta tartuntaketjujen jäljittämisestä. (Gråsten 2020.)

Linja jatkui samanlaisena syksyyn 2020. Syyskuun lopussa Tegnell oli edelleen sitä mieltä, että Ruotsin koronastrategia on onnistunut, ja lokakuussa hän uskoi Ruotsin välttävän koronan toisen aallon, vaikka se oli jo ajankohtainen monessa muussa maassa (Koski 2020). Joulukuussa toinen aalto iski Ruotsiinkin, ja maan hallitus aikaisti ravintoloiden alkoholinmyyntikieltoa, lopetti valtion ja kuntien ei-välttämättömät toiminnot sekä rajoitti kävijämääriä ostoskeskuksissa, liikkeissä ja kuntosaleilla. (Tapiola 2020h.) Tammikuussa 2021 hallitus asetti pandemialain, ja rajoituksia tiukennettiin maaliskuussa lähes yhtä tiukoiksi kuin Suomessa (Lehtonen 2021).

Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää, miten Ruotsin koronavirustilannetta käsiteltiin Suomen mediassa, tarkemmin *Yleisradion* verkkojutuissa. Tutkimukseni lähtöoletus on se, että Ruotsin koronavirustilannetta käsiteltiin pääasiassa negatiiviseen sävyyn tutkittavana ajankohtana, eli 22.3.–30.4.2020. Vaikka tämä on sinällään oikeutettua Ruotsin strategian osoittauduttua asiantuntijoiden mukaan huonoksi (Kaskela 2020), on tärkeä tutkia myös sitä, miten paljon ja millä tavoin media kirjoittaa negatiivisista ilmiöistä.

Tutkimuksen kohteena on *Yleisradion* verkkojutut, jotka on julkaistu maaliskuussa 2020 ja joissa kaikissa on käsitelty Ruotsin koronavirustilannetta ja Suomea jollain tavalla. Rajasin aineiston ainoastaan Ylen juttuihin siksi, että ne käsittelevät oletettavasti Ruotsin koronatilannetta laajimmin koko valtakunnan tasolla ja siksi, että Yle ei ole kaupallinen media. Sen vuoksi yhtiön toiminta on Suomen medioista lähimpänä objektiivista ja puolueetonta tiedonvälitystä, mikä on perinteisesti ollut yksi journalismin päätehtävistä (Kunelius 2000).

Tutkin valittua aineistoa kehysanalyysin keinoin eli arvioin, millaisiin kehyksiin käsiteltävät aiheet on aineistossa asetettu ja miksi artikkelit on kehystetty juuri valitulla tavalla. Kehysanalyysiä on käytetty aiemmissakin kriisejä koskevassa journalistisessa tutkimuksessa (esim. Kuppuswamy 2017; Zheng 2020).

Aion tässä tutkielmassa ensin avata tutkimuksellisen viitekehyksen käsittelemällä aikaisempia tutkimuksia luvun 2 alussa, minkä jälkeen esittelen tutkimusongelman ja -kysymyksen. Luvussa 3 käyn tarkemmin läpi tutkimuksessa käytetyn aineiston ja esittelen metodina käytettävän kehysanalyysin. Neljännessä luvussa pureudun tarkemmin aineiston analyysiin ja siitä saatuihin tuloksiin, minkä jälkeen vastaan tutkimuskysymykseen. Lopuksi esitän vielä johtopäätöksiä tuloksista sekä pohdintoja tutkimuksestani ja siitä saaduista tuloksista luvussa 5.

2 TUTKIMUKSELLINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen teoreettisen viitekehksen, joka perustuu aiempiin tutkimuksiin journalistiikan alalla, sekä tutkimusongelman ja tutkimuskysymyksen. Teoreettisessa viitekehyksessä esittelen ensin journalistisen objektiivisuuden ja konstruktivisen journalismin käsitteet alaluvussa 2.1, sen jälkeen käyn läpi kriisijournalismia sekä ulkomaanjournalismia koskevaa aikaisempaa tutkimusta alaluvuissa 2.2 ja 2.3 sekä koronapandemian vaikutuksia median toimintaan alaluvussa 2.4. Luvun viimeisessä alaluvussa 2.5 avaamini läpikäytyjen teorioiden yhteyttä tähän tutkimukseen ja esitän tutkimusongelman sekä tutkimuskysymyksen.

2.1 Journalistinen objektiivisuus ja konstruktivinen journalismi

Journalistinen objektiivisuus, eli lyhyesti määriteltynä yleisölle välitetyn tiedon faktapohjaisuus ja oikeellisuus (Kunelius 2000, 7), voidaan katsoa yhdeksi journalistisen toiminnan keskeisistä ominaisuuksista, ja se on yksi alan keskeisistä tutkimuskohteista. Koska journalistit välittävät yleisölle faktoja, journalismissa on nähty tärkeäksi, että faktat on esitetty mahdollisimman objektiivisella tavalla (Tuchman 1972, 660). Vaikka journalistinen sisältö tietyissä tapauksissa, kuten uutisissa, koostuu usein suurimmaksi osaksi tai kokonaan faktoista, ei sen esittäminen objektiivisesti onnistu ilman oikeita journalistisia valintoja. Esimerkiksi jonkin yhtiön talousvaikeuksista kertovasta jutusta voi saada hyvin erilaisen kuvan riippuen siitä, mainitaanko yhtiön toimitusjohtajan saama talousrikostuomio vai ei.

Risto Kunelius (2000, 4) määrittelee journalismin ”nelijalkaiseksi otukseksi”, jonka tehtäviä ovat tiedon välittäminen, tarinoiden kertominen, julkisen keskustelun ylläpitäminen ja julkisen toiminnan resurssina toimiminen. Näistä tiedonvälitys nähdään journalismin perustaksi (emt., 9), minkä vuoksi objektiivisuus nähdään alalla usein tavoiteltavaksi asiaksi – jos tavoitteena on välittää tietoa yleisölle, onnistuu se parhaiten toimimalla tiedonvälityksessä mahdollisimman objektiivisesti. Tämä tarkoittaa esimerkiksi esitetystä näkemyksestä poikkeavien kantojen kertomista, väitettä tukevien perustelujen esittämistä, lainausmerkkien järkevää käyttöä ja esitetyn informaation sopivaa järjestämistä (Tuchman 1972, 665–669). Tuchmanin (1972) mukaan nämä keinot ovat ”strategisia rituaaleja”, joiden mukaan toimittajien on havaittu toimivan saavuttaakseen objektiivisuuden ja välttääkseen siten kritiikin, eivätkä esimerkiksi ohjeita sille, miten toimittajien tulisi toimia.

Kuten Kunelius (2000) tutkimuksessaan totesi, journalismi on kuitenkin myös tarinankerrontaa. Toimittajat ajattelevat usein, että journalismin on merkittävien uutisten lisäksi kerrottava myös tunteisiin vetoavia tarinoita. Tällöin ei riitä, että faktat on esitetty, vaan niiden pitää olla myös olennaisia ja tärkeitä, minkä lisäksi jutun pitää olla hyvin tehty ja sen pitää vedota yleisön tunteisiin. (Emt., 9.) Nämä vaatimukset huomioon ottaen toimittajan pitää kyetä tekemään jutusta mielenkiintoinen säilyttämällä kuitenkin faktat sekä esittämällä ja järjestämällä ne kunnollisesti.

Journalistisiin valintoihin liittyy kuitenkin aina päätöksiä, joita jutuntekoprosessissa on tehtävä, kuten aiheen valinta, sanavalinnat sekä julkaisuun päätyvät ja siitä karsittavat sitaatit. Käytännössä täydellistä objektiivisuutta ei siis ole journalismissa mahdollista saavuttaa, eikä siihen välttämättä ole aina tarpeen edes pyrkiä.

Journalismin tehtäväksi voi nähdä myös ikään kuin esitettävän totuuden muokkaamisen, eli yleisön maailmankuvaan vaikuttamisen (Bro 2019). Tätä tavoitetta ajaa konstruktivisen journalismin käsite, joka esitettiin ensi kertaa jo 1900-luvun alussa (emt., 504). Vuonna 2008 käsite tuli uudestaan ajankohtaiseksi, kun tanskalainen Ulrik Haagerup vaati *Politiken*-lehden kolumnissaan perinteisten uutisten korvaamista konstruktivisilla uutisilla. Haagerup esitti, että esimerkiksi uutisia kuolemasta ja tuhosta voitaisiin tasapainottaa ratkaisukeskeisillä ja inspiroivilla uutisaiheilla. (Emt., 506.) Konstruktiviseksi journalismiksi voidaan katsoa myös esimerkiksi vaatimus siitä, että journalistien tulisi omalla ammatillisella toiminnallaan ehkäistä ilmastonmuutosta.

Näkemyks konstruktivisesta journalismista on olennainen myös koronapandemian aikana esimerkiksi siksi, että joidenkin näkemyksien mukaan media on liioitellut viruksen vakavuutta (Kaihovaara 2020; Mitchell ym. 2020). Jos oletetaan, että mediassa ei oltaisi koko pandemian aikana julkaistu mitään koronavirukseen liittyvää, ei yleisö osaisi pelätä sitä niin paljon. Toki tällainen skenaario ei olisi ollut käytännössä mahdollinen, koska tällöin journalistiset toimijat olisivat laiminlyöneet velvollisuuttaan tiedonvälittäjinä (Kunelius 2000), ja todennäköisesti yleisö olisi joutunut etsimään tietoa lähteistä, joiden totuudenmukaisuudesta ei voi olla täysin varma. Voidaan kuitenkin pohtia sitä, olisiko media voinut rakentaa kuvan koronapandemiasta erilaiseksi konstruktivisen journalismin avulla. Vaikka pandemiaa ei ole voitu jättää huomiotta, yleisölle syntyvään mielikuvaan voidaan vaikuttaa esimerkiksi valittavilla näkökulmilla ja tiettyjä näkökulmia korostavien uutisten määrän hallinnoimisella.

2.2 Kriisijournalismi

Korona-aikana toimittajat ja mediayhtiöt ovat joutuneet uudenlaiseen tilanteeseen kertoessaan ennennäkemättömästä pandemiasta. Koronavirusta käsittelevä journalismi voidaan laskea kriisijournalismiksi, joten vertailukohtaa voi etsiä aiemmista, ainakin jossain määrin vastaavista, kriiseistä.

Kriisijournalismissa on uhkana toimituksen ulkopuolisten tekijöiden, kuten yleisön tai tietolähteiden, mahdollinen ärtymys. Siksi ”tietoisuus juttujen kohteiden ja yleisön kritiikistä vaikuttaa eettisiin ratkaisuihin, joita kriisijournalismia tuottaessa tehdään”. (Koljonen ja Raittila 2009, 50.) Journalistista etiikkaa voidaan ajatella joko deontologisen tai teleologisen etiikkäkäsityksen kautta. Deontologinen näkemys korostaa velvollisuutta välittää tietoa ja totuutta. Teleologinen puolestaan on suhteellista, ja se edellyttää, että toimittaja arvioi myös työnsä seurauksia. (emt., 50.)

Etenkin kriisijournalismissa seurausten pohtiminen korostuu, sillä juttujen aiheet ovat usein arkaluontoisempia kuin jokapäiväisessä uutisjournalismissa. Seurauksia tulee tarkastella myös poliittiselta kantilta, sillä koronapandemian kaltaisten laajojen kriisien aikaan media joutuu välittämään kansalasillemme paljon päättäjiltä, kuten maan hallitukselta, tulevaa tietoa. Tällöin on uhkana, että toimittajista tulee vain hallituksen viestinvälittäjiä, kun he haluavat vain saada mielenkiintoiset tarinat julkaistua (Patrona 2019, 190).

Kriisijournalismissa yksi merkittävä journalismin etiikkaan liittyvä pulma on henkilötarinoiden käsittely. Koljosen ja Raittilan (2009, 48) mukaan katastrofeja käsittelevät jutut ovat muuttuneet persoonattomista selostuksista yksilöiden kohtaloita kuvaaviksi tarinoiksi. Tämä on näkynyt myös koronakriisin aikana, kun yksilöiden näkökulmasta on tehty tunteisiin vetoavia juttuja esimerkiksi irtisanomisista (Naakka ym. 2020) ja taudin aiheuttamista oireista (Hentilä 2020). Siksi Koljosen ja Raittilan (2009) havaitsema ilmiö on nähdäkseni edelleen ajankohtainen ja vain voimistunut tähän päivään mennessä.

2.3 Ulkomaanjournalismi

Koska tässä tutkimuksessa aiheena on ulkomaahan kohdistuva journalismi, on kriisijournalismin ohella käsiteltävä myös ulkomaanjournalismia. Kirsi Cheas (2018, 268) havaitsi, että Etelä-Afrikkaa ja Brasiliia koskevat uutiset olivat yhdysvaltalaisessa ja suomalaisessa mediassa keskimäärin enemmän negatiivisia kuin positiivisia. Tämä kuvastaa kuitenkin hänen mukaansa sitä, että uutisia

kerrotaan useista eri näkökulmista, mikä johtaa monipuoliseen uutisointiin, joten ulkomaanjournalismin tutkimuksessa olisi negatiiviseen ja positiiviseen keskittymisen sijaan paneuduttava enemmän siihen, miten nämä kaksi kehystä täydentävät toisiaan (emt., 268).

Suomalaisesta mediasta Cheas (2018, 274) tekee tutkimuksessaan havainnon, että se tuo paikallisten puhujien äänet eri tavalla esiin kuin yhdysvaltalainen media. Suomalaisessa mediassa tyypillistä on eri kehysten esittäminen eriaikaisesti, kun taas yhdysvaltalaisessa mediassa kehykset integroituvat läpi prosessin. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että suomalaisessa jutussa saatetaan kertoa Brasilian tilanteesta useammin kuulematta brasilialaisten näkemyksiä ollenkaan, mutta heidän näkemyksensä voivat tulla esiin erillisissä jutuissa, kun taas yhdysvaltalaisessa mediassa näkemykset limittyvät enemmän. (Emt., 275.)

Cheas nostaa ulkomaanjournalismin tavoitteeksi laaja-alaisen ja kontekstin huomioivan kerronnan (Cheas 2018, 276). Samalla hän kuitenkin toteaa, että ulkomaanjournalismia käsittelevässä tutkimuksessa ei ole käytännössä mahdollista yleistää tutkimustuloksia, ja suhtautuu varauksella myös oman tutkimuksensa yleistettävyyteen (emt., 271). Ulkomaita koskevissa uutisissa tilanne- ja aikasidonnaisuus tulee aina ottaa huomioon, ja koska konteksteja on loputtomia erilaisia, ei täydellisesti yleispätevää tutkimustulosta voida käytännössä saavuttaa.

Tätäkin tutkimusta ei voida yhteismitallisesti verrata aikaisempiin ulkomaanjournalismia koskeviin tutkimuksiin, ja vertailukohtaa on nähdäkseni jopa tavallista vaikeampi etsiä. Käsiteltävä konteksti on pandemian vuoksi poikkeuksellinen, mikä vaikeuttaa vertailua aiempiin tutkimuksiin. Lisäksi kontekstia pohtiessa on otettava huomioon maa, jonka mediaa käsitellään, eli tässä tapauksessa Suomi, sekä uutisoinnin kohteena oleva maa, eli Ruotsi.

Tilannesidonnaisuus koskee yhtä lailla myös kriisijournalismin käsitettä. Jokainen kriisi on erilainen, eikä koronapandemiaa voi verrata täydellisesti aiempiin kriiseihin.

2.4 Koronapandemian vaikutukset mediaan ja vertailu Etelä-Korean MERS-kriisiin

Ihmiset havainnoivat vaistomaisesti potentiaalisia uhkia ympäristöstään, kuten ohi ajavia autoja tietä ylittäessään tai mahdollisuutta saada kritiikkiä työstään. Journalistit täyttävät ihmisten tarpeen havaita näitä uhkia ympäristössä, mikä on yksi syy uutismedian olemassaololle. (Shoemaker 1996, 32.) Tästä syystä tarve uutisoida negatiivisista asioista on niin kova – yleisö haluaa tietää uhista osatakseen varautua niihin.

Useita ihmisiä koskevan pandemian kaltaisten kriisien aikaan uhkia on enemmän kuin yleensä. You ja Ju (2018, 323) havaitsivat tutkimuksessaan, että Etelä-Korean vuoden 2015 MERS-kriisissä MERS-viruksen leviämisen aikana negatiiviset uutiset olivat mediassa huomattavasti yleisempiä kuin positiiviset. Taudin tyyntymisvaiheessa positiiviset uutiset lisääntyivät, ja ne olivat hieman yleisempiä kuin negatiiviset uutiset (Emt, 323). You ja Ju selittävät tutkimustuloksiaan edellä mainitulla Shoemakerin (1996, 32) teoriolla.

Myös koronapandemian aikana ja sitä ennen Youn ja Jun (2018) saamien tutkimustulosten kaltaisia havaintoja on ollut nähtävissä. Esimerkiksi tammikuussa 2020, kun pandemia ei ollut alkanut eikä Suomessa ollut vielä todettu ainuttakaan koronatartuntaa, mediassa pohdittiin sitä, voiko koronavirus levitä Suomeen. Silloin asiantuntijat pitivät tämän mahdollisuutta ”erittäin pienenä”. (Kajander 2020.) Uhka leviämiseen oli kuitenkin jo olemassa, joten median oli siitä kerrottava.

Maaliskuussa 2020 alkaneen koronapandemian vaikutukset mediaan olivat suuret maailmanlaajuisesti, koska se muokkasi median yleisölle välittämän todellisuuden hyvin erilaiseksi. Kun pandemia sulki koko maailman ainakin osittain, suurin osa uutisista pyöri jatkuvasti sen ympärillä. Useita niin suuria kuin pieniäkin tapahtumia peruttiin, joten jutunaiheet vähenivät näiltä osin, kun media ei esimerkiksi päässyt raportoimaan urheilutapahtumista tai tekemään juttuja kesän festivaaleista.

Toisaalta koronaviruksen leviäminen toi paljon lisää juttuaiheita, kun uudesta pandemiasta piti välittää tietoa yleisölle, ja esimerkiksi monilla suomalaisilla mediayhtiöillä on ollut ainakin kevääseen 2021 saakka verkkosivuillaan pysyvä seuranta päivittäisestä koronatilanteesta ja sen kehittymisestä (esim. Yle 2020). Median roolia tiedonvälittäjänä pandemian aikana ei voi vähätellä, sillä jopa maailman terveysjärjestö WHO on ollut riippuvainen median tiedonvälityksestä saadakseen antamaansa informaatiotaan levitettyä (Siddiqua, Shabir, Ashraf ja Khaliq 2020, 1268). Media on siten myös ollut tärkeässä roolissa taistelussa koronavirusta vastaan, sillä se on tiedonvälityksellään saanut ihmiset yhtenäistymään (Zheng 2020). Median kasvanut rooli tiedonvälittäjänä voidaan nähdä yhtenä medioitumisen ilmenemismuotona. Medioitumisella tarkoitetaan yksinkertaistettuna sitä, että median rooli yhteiskunnassa on kasvanut, mistä tutkijat ovat yhtä mieltä huolimatta erimielisyyksistä käsitteen tarkan määritelmän kanssa (Ampuja, Koivisto ja Väliverronen 2014, 25).

Ajankohtaiset aiheet ovat pandemian aikana toistuneet paljon, ja esimerkiksi Suomen uusien koronatartuntojen määrästä on uutisoitu käytännössä päivittäin. Suomessa korona-ajan toistuneimmat juttuaiheet ovat tartuntojen määrän lisäksi olleet muun muassa poliittiset päätökset rajoituksista ja muusta koronaan liittyvästä, esimerkiksi eduskunnan päätös valmiuslain käyttöön ottamisesta (Hara 2020) tai liikkuminen Suomen ja ulkomaiden välillä (Sundman 2020), sekä rokotteiden kehittäminen ja saatavuus (esim. Kuuskoski 2020; Kerola ja Myllyoja 2021).

Tutkimusta Suomen median juttuaiheista koronapandemian aikana ei tietääkseni ole vielä huhtikuuhun 2021 mennessä toteutettu. Maailmalla tällaisia tutkimuksia on kuitenkin jo tehty. Parvinin ym. (2020, 16) tutkimuksen mukaan sen jälkeen, kun koronavirus levisi tarkastelun kohteina olleissa Aasian maissa tammi–maaliskuussa 2020, eniten huomiota mediassa saivat terveyttä, pandemiaan valmistautumista ja sosiaalisia kysymyksiä koskevat jutut. Maaliskuussa 2020, eli pandemian alkamisen aikoihin, eniten huomiota tutkittavissa maissa saivat taloutta ja politiikkaa koskevat jutut (Parvin ym. 2020, 16).

Suomessa myös maailman koronatilanne on ollut paljon otsikoissa. Globaalista tilanteesta kerrottaessa aiheena ovat usein olleet maat, joissa koronatilanne on ollut heikko – kuten Ruotsi, Yhdysvallat (esim. Burtsoff 2021) ja Brasilia (esim. Sulasma 2021). Mediassa on kuitenkin käsitelty myös sellaisia maita, joissa toimenpiteet koronatartuntojen ja -kuolemien ehkäisemiseksi ovat olleet onnistuneita, kuten Etelä-Korea (esim. Crowley 2020) ja Uusi-Seelanti (esim. Mäkelä 2020).

Koronapandemia on vaikuttanut useisiin ihmisten ja yhteiskunnan toimintaan vaikuttaviin asioihin negatiivisesti, kuten talouteen (Tilastokeskus 2020) ja liikkumisen vapauteen (Reinboth ja Sajari 2020), ja siksi myös mediassa on ollut tarpeen käsitellä paljon negatiivisia aiheita. Koska pandemiasta ei ollut etukäteen tietoa edes asiantuntijoilla, medialta on vaadittu erityistä tarkkuutta, jotta se ei välittäisi väärää informaatiota. Vähäinen tieto pandemiasta on johtanut yleisön epävarmuuteen (Dunwoody 2020), ja olisikin syytä tutkia, miten mediayhtiöiden ja journalistien toiminta on vaikuttanut sen syntymiseen.

Koronapandemian vaikutukset median toimintaan liittyvät myös tähän tutkimukseen läheisesti. Koska täysin vastaavanlaista pandemiaa ei ole ikinä nähty, median toimintaa on syytä tutkia sen aikana. Koronapandemiasta raportoitaessa on jouduttu tekemään paljon erilaisia journalistisia valintoja, jotka eroavat ennen koronaa tehdyistä valinnoista ainakin joiltain osin, sillä

pandemiaolot eivät ole media-alalla arkipäivää ja siksi niiden aikana toimimisesta ei ole juuri ennakkotietoa saatavilla.

2.5 Ongelmanasettelu ja tutkimuskysymys

Tässä tutkimuksessa keskityn yhteen pieneen osa-alueeseen edellisessä kappaleessa mainittujen journalististen valintojen tekemisessä, eli Ruotsin koronavirustilanteen käsittelemiseen.

Tutkimuskysymykseni on seuraava:

Miten Ruotsin koronavirustilanteesta kerrottiin Ylen verkkojutuissa keväällä 2020?

Kysymykseen vastaamiseksi valitsen aineistoksi keväällä 2020 julkaistuja Ylen verkkojuttuja, joissa käsitellään Ruotsin koronavirustilannetta. Näistä jutuista etsin kehyksiä, joista jokainen kuvaa jollain tavalla sitä, miten Ruotsin koronatilanteesta on kerrottu eri jutuissa. Tutkimalla näitä kehyksiä kokonaisuutena pyrin saamaan kokonaisvaltaisen vastauksen tutkimuskysymykseen.

Tarkastelen tutkimukseni tuloksia myös teoreettisen viitekehyksen valossa. Tässä tutkimuksessa objektiivisuus ja konstruktiiivinen journalismi liittyvät siihen, onko Ruotsin koronavirustilanteesta annettu riittävän objektiivinen kuva ja millainen kuva siitä on rakennettu yleisölle. En kuitenkaan suoraan tutki näitä asioita, vaan ne liittyvät tutkimuksen aiheeseen käsiteltävien kehysten kautta. Kehyksien valinnassa on taustalla Ylen ja toimittajien valinnat, joiden pohjana on käytetty – tietoisesti tai tiedostamatta – objektiivisuuden ja konstruktiiivisen journalismin muokkaamia käsityksiä hyvästä jutusta, eli valittu, miten aiheesta halutaan uutisoida säilyttäen objektiivisen journalismin vaatimukset ja millainen kuva aiheesta halutaan antaa lukijalle.

Kriisijournalismi ja ulkomaanjournalismi ovat olennaisia tutkimukseni kannalta, sillä tutkimuksen aiheen vuoksi jokaisessa aineistoon lopulta valitsemassani jutussa käsitellään sekä kriisiä, eli koronapandemiaa, että ulkomaita, eli Ruotsia. Uskoakseni edellä läpi käymäni kriisijournalismia ja ulkomaanjournalismia käsittelevät tutkimukset ja teoriat voidaan yhdistää tavalla tai toisella myös tämän tutkimuksen tuloksiin. Toisaalta, jos tutkimukseni tulokset eroavat aikaisemmista tutkimustuloksista, pohdin syitä sille, miksi näin on.

Koronapandemiaa ja Etelä-Korean MERS-kriisiä koskevat tutkimukset esittelevät hyvin tämän tutkimuksen aiheen. Samalla ne tarjoavat myös vertailukohdan saamilleni tuloksille. Palaan sekä tähän vertailuun että muihin teoreettisessa viitekehyyksessä käsiteltyihin asioihin alaluvussa 5.1 ”Johtopäätökset”. Seuraavaksi esittelen kuitenkin valitun aineiston ja tutkimukseni menetelmän.

3 AINEISTO JA TUTKIMUSMENETELMÄ

Esittelen tässä luvussa ensin valitsemani aineiston ja prosessin, jonka seurauksena päädyin juuri kyseiseen aineistoon. Avaan myös syitä aineiston valitsemisen taustalla. Tämän jälkeen esittelen alaluvussa 3.2 kehysanalyysin metodina, minkä jälkeen kuvailen alaluvussa 3.3 sen, miten aion käyttää kehysanalyysiä tässä tutkimuksessa.

3.1 Aineisto

Valitsin aineistoksi 19 Ylen julkaisemaa verkkojuttua, jotka kaikki käsittelevät Ruotsin koronavirustilannetta jollain tavalla. Kaikki jutut on julkaistu aikavälillä 22.3.2020–30.4.2020. Valitsin tämän aikavälin siksi, että tällöin epidemia oli sekä Ruotsissa että Suomessa aluillaan ja Ruotsin koronatilanteeseen kiinnitettiin paljon huomiota uutisissa, koska eri maiden koronastrategiat olivat vielä tuoretta tietoa. Lisäksi pandemia oli alkanut juuri ennen kyseistä aikaväliä, ja siksi sitä käsiteltiin paljon mediassa. Alkuperäinen tarkoitukseni oli valita aineistoksi tammi–helmikuussa 2021 julkaistut verkkojutut, mutta tämän aikavälin uutiset eivät olisi palvelleet tutkimuksen aihetta halutulla tavalla, sillä aiheet olivat paikallisempia eikä Ruotsin valtakunnallista tilannetta käsitelty juurikaan.

Hakemisessa käytin Ylen verkkosivujen omaa hakukonetta, jossa rajasin tulokset koskemaan ainoastaan artikkeleita ja edelleen ainoastaan uutisia. Ennen varsinaista hakua tein koehakuja, joissa testasin hakukoneen toimivuuden haluamallani tavalla. Ylen hakukoneen ominaisuuksista johtuen en onnistunut rajaamaan hakua alun perin tarkoitetulla tavalla, jolloin hakusanoja olisivat olleet ”Ruotsi”, ”Suomi”, ”korona” ja ”tartunnat” kaikissa eri sanamuodoissaan. Valituilla kriteereillä osassa artikkeleista ei käsitelty haluamaani aihetta ollenkaan, vaan hakusanat mainittiin korkeintaan sivun laidasta löytyvien muiden uutisten otsikoissa, ja osa olennaisista artikkeleista ei jostain syystä näkynyt hakutuloksissa.

Tästä johtuen päädyin hakemaan ainoastaan hakusanalla ”Ruotsi*”, joka antoi tulokseksi 22.3.–30.4.2020 väliseltä ajalta 321 artikkelia, joissa mainittiin sana ”Ruotsi” jossain muodossa. Mukana saattoi tosin olla myös artikkeleita, joissa Ruotsia ei mainittu, sillä kuten sanottu, Ylen hakukone ei toiminut halutulla tavalla. Kävin kaikki hakutulokseksi saadut artikkelit läpi hakukoneessa näkyvän otsikon perusteella, joka siis on jutun otsikosta noin 90 ensimmäistä merkkiä tai otsikko kokonaisuudessaan, jos se oli tuota merkkimäärää lyhyempi.

Tässä vaiheessa valitut artikkelit käsittelivät arvioni mukaan pääasiassa Ruotsin koronatilannetta. Karsin otsikon perusteella pois esimerkiksi artikkeleita, jotka vain sivusivat Ruotsin tilannetta tai jotka käsittelivät koronaa Suomen näkökulmasta. Sain tulokseksi 24 artikkelia, joista karsin vielä viisi pois siksi, että niissä ei oltu painotettu riittävästi Ruotsin tilannetta tai ne olivat liian paikallisia.

Pyrin valitsemaan aineistoksi juttuja, jotka eivät perustu kirjoittajan omiin mielipiteisiin, ja siksi karsin aineistosta pois mielipiteisiin pohjautuvat juttutyypit, kuten kolumnit. Mukaan mahtui tosin Ylen Pohjoismaiden-kirjeenvaihtajan Kirsi Heikelin viisi artikkelia, joiden voi katsoa jossain määrin ilmaisevan kirjoittajan omia kantoja, mutta mielestäni nämä olivat sopivia aineistoon raportoivan luonteensa vuoksi. Lisäksi näissä Heikelin kirjoittamissa artikkeleissa pääasiallinen sanoma ei nähdäkseni ollut kirjoittajan mielipide, vaan nimenomaan Ruotsin tilanteesta raportoiminen.

3.2 Kehysanalyysi metodina

Lähestyn tutkimuksen aihetta kehysanalyysillä, joka pohjautuu kehystämisen teoriaan.

Kehysanalyysin ja kehystämisen juuret ovat sosiologiassa, psykologiassa ja lingvistiikassa, mutta niitä on sittemmin käytetty myös muilla aloilla, kuten mediatutkimuksessa (Touri ja Koteyko 2015). ”Kehystämisen” lanseeraajana pidetään Erving Goffmania. Hänen vuonna 1974 alun perin ilmestyneen artikkelinsa ”Frame Analysis. An Essay on the Organization of Experience” mukaan ihminen pohtii aina sosiaaliseen tilanteeseen joutuessaan, mitä tilanteessa on meneillään, ja toimiakseen oikein ihmisen on selvitettävä tilanteen luonne. (Karvonen 2000, 79.)

Mielestäni Robert Entman (1993, 52) on tarjonnut tämän tutkimuksen ja mediatutkimuksen kannalta kehystämislle parhaan määritelmän, joka kuuluu Erkki Karvosen (2000, 82) kääntämänä näin:

”Kehystäminen on joidenkin puolien valitsemista havaitusta todellisuudesta ja niiden tekemistä muita näkyvämmäksi viestivässä tekstissä, niin että suositaan ja esitetään (promote) tiettyä ongelmanmäärittelyä, kausaalista tulkintaa, moraalista arvioita ja/tai toimintasuositusta.”

Kehystäminen näkyy journalismissa jutuntekoproosessissa tehtävissä valinnoissa. Esimerkiksi kirjoittaessaan uutista toimittajat nostavat aiheesta esille joitain puolia ja jättävät toisia mainitsematta (Seppänen ja Väliaverron 2012, 90). Viestijät, eli tässä tapauksessa toimittajat, tekevät viestiessään tietoisia tai tiedostamattomia päätöksiä siitä, mitä he sanovat, ja kehykset

ohjaavat näitä päätöksiä (Entman 1993, 52). Koska kehystämässä kerrotaan ainoastaan käsiteltävän asian keskeinen idea (Gamson ja Modigliani 1994, 376), jää ”kehysten” ulkopuolelle epäolennaisia asioita, ja onnistuessaan jutun tekemisessä toimittaja jättää mainitsematta epäolennaiset asiat ja kertoo vain olennaiset asiat. Kehyminen tarkoittaa konkreettisimmillaan lehtikuvan rajaamista – esimerkiksi uutiskuva on aina osa isompaa kokonaisuutta, ja siinä kuvaaja tai kuvan käsittelijä nostaa rajaamalla esiin joitain todellisuuden osia, jättää jotain taustalle ja joitain kokonaan pois (Seppänen ja Väliverronen 2012, 97).

Kehysanalyysi sopii toteuttamaani tutkimukseen parhaiten siksi, että sen avulla voin jakaa aineiston pienempiin osiin ja tarkastella erilaisia kehyksiä suhteessa kokonaisuuteen. Lisäksi se tarjoaa mahdollisuuden tarkastella myös vaihtoehtoisia tapoja esittää artikkelien käsittelemiä aiheita. Teksteistä löytämieni kehysten avulla on myös helpointa selvittää vastaus tutkimuskysymykseeni, sillä ne antavat mahdollisimman konkreettisen vastauksen siihen, miten Ruotsin koronavirustilannetta on käsitelty ja olisiko sitä voinut käsitellä jollain muulla tavalla.

3.3 Kehysanalyysin toteuttaminen

Tässä tutkimuksessa käytän kehyksanalyysiä siten, että etsin aineistosta juttu kerrallaan erilaisia kehyksiä ja erittelen ne kaikki omiin muistiinpanoihini. Yhdessä jutussa saattaa esiintyä useita kehyksiä, ja kehykset voivat olla myös päällekkäisiä, eli sama tekstinpätke voi käsitellä useamman kuin yhden kehyksen.

Tutkin aineistoa siten, että erittelen leipätekstistä esimerkiksi yksittäisiä kappaleita tai virkkeitä, jotka kuuluvat tulkintani mukaan johonkin kehykseen. Otan kuitenkin aineistoa tutkiessa huomioon myös jutun kontekstin ja kokonaisuuden, enkä siten tutki virkkeitä tai kappaleita yksittäisinä kokonaisuuksina vaan osana juttua. Näin ollen myös jutun konteksti vaikuttaa aineiston tulkintaan.

4 ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa käsittelen sitä, miten analysoin valittua aineistoa ja millaisia tuloksia analyysini antaa. Esitän aluksi alaluvussa 4.1 saamani tulokset taulukossa, jossa on eriteltynä kaikki löydetyt kehukset eri jutuissa. Alaluvussa 4.2 esittelen kehysten valintaprosessin tarkemmin ja käyn jokaisen kehysten yksi kerrallaan läpi pureutuen enemmän kehysten luonteeseen. Alaluvussa 4.3 vastaan vielä tutkimuskysymykseen ja käyn läpi tarkasteltujen kehysten muodostamaa kokonaiskuvaa.

4.1 Tulokset

Tässä tutkielmassa nojaan Robert Entmanin (1993, 52) edellisessä luvussa lainattuun kehystämisen määritelmään. Sen pohjalta etsin aineistojuttujen leipäteksteistä erilaisia kehymiä, jotka toistuvat useammassa kuin yhdessä Ruotsin koronavirustilannetta käsittelevässä jutussa. Löysin yhteensä neljä kehystä: epäonnistumisen kehys, puolustava kehys, dramatisoiva kehys sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden tilanteeseen vertaileva kehys, joka on tässä tutkielmassa paikoin lyhennetty vertailevaksi kehukseksi.

Alla olevassa taulukossa on kuvattu eri kehysten esiintymistä aineistossa. Siinä ei siis ole eritelty sitä, kuinka monesti kukin kehys esiintyi aineistossa, vaan taulukko osoittaa sen, missä jutuissa mitään kehystä esiintyi. Tutkielman lopun aineistoluettelossa (s. 29) aineisto on numeroitu siten, että jokainen numero taulukon ylärivillä vastaa yhtä juttua.

Taulukko 1. Kehysten esiintyminen aineistossa.

Kehykset	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Yht.
Epäonnistuminen	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x			x		x		x	x	14
Vertaileva	x	x	x	x		x		x		x	x			x	x		x			11
Puolustava		x	x	x	x					x	x			x					x	8
Dramatisoiva									x		x	x	x	x				x	x	7

4.2 Kehykset ja niiden analysointi

Lähtöoletukseni oli, että Ruotsin koronavirustilanteesta on uutisoitu pääasiassa negatiivisesti, joten jo ennen aineiston läpikäymistä olin valinnut kolme alustavaa kehystä: positiivinen, negatiivinen ja neutraali. Tutkimusta tehdessä nämä kehykset tarkentuivat määritelmiltään hieman – positiivinen kehys muuttui ensin Ruotsin koronavirustilannetta tukevaksi kehukseksi ja edelleen sitä puolustavaksi kehukseksi, negatiivinen kehys tarkentui tilannetta vastustavaksi kehukseksi ja edelleen epäonnistumisen kehukseksi. Lisäksi neutraali kehys jäi ikään kuin näkymättömäksi kehukseksi. En poiminut artikkeleista erikseen neutraaleja kehyksiä, vaan totesin, että kaikki valittujen kehysten ulkopuolelle jäävä teksti on neutraalissa kehyksessä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että neutraalissa kehyksessä Ruotsin tilanteesta kerrottiin objektiivisesti tuomatta esiin millään lailla sitä, onko Ruotsin koronatilanne tai -strategia onnistunutta vai epäonnistunutta yleisesti tai jonkin yksittäisen henkilön mielestä. Neutraalilla kehyksellä viitataan nimenomaan Ruotsin koronavirustilanteeseen, joten se käsittää myös kohdat, joissa käsiteltiin pelkästään jotain muuta aihetta, esimerkiksi jonkun yksittäisen henkilön työtilannetta.

Loput kaksi kehystä, dramatisoiva sekä Suomen ja muiden Pohjoismaiden tilanteeseen vertaileva, valikoituivat aineistoa tutkiessa. Löysin aineistosta alun perin myös Ruotsin koronavirustilannetta pilkkaavan kehysten, mutta päätin jättää sen lopulta tutkimuksen ulkopuolelle, koska sitä löytyi vain kolmessa jutussa ja nämäkin tapaukset olivat hyvin tulkinnanvaraisia. Nähdäkseni kehysten sisällyttäminen tutkimukseen ei olisi olennaisesti auttanut tutkimuskysymykseen vastaamisessa, sillä se kattoi niin pienen osan aineistosta ja kaikki alun perin pilkkaavaksi katsomani kehykset kuuluivat myös epäonnistumisen kehukseen. Lisäksi, kuten sanottu, tapaukset olivat tulkinnanvaraisia, ja aineiston luettuani ja saamieni tulosten kokonaisuutta tarkastellessani päädyin muuttamaan ensimmäistä tulkintaani.

Valitut kehykset kuvaavat aineistossa esitettyä suhtautumista Ruotsin koronavirustilannetta kohtaan mahdollisimman yleisellä tasolla. Epäonnistumisen kehys ei suoraan tarkoita esimerkiksi Ruotsin koronastrategian tai hallituksen toimien vastustamista, vaan se voi liittyä myös esimerkiksi ruotsalaisten toimintaan suositusten noudattamisessa. Kaikki tietyn kehysten alle sijoittamani näkemykset ovat kuitenkin nähdäkseni jollain tavalla sidoksissa Ruotsin koronavirustilanteeseen – esimerkiksi ihmisten toiminta pandemia-aikana voidaan liittää myös maan toimiiin korona-aikana, sillä ihmisten toiminta riippuu paljon viranomaisten antamista suosituksista ja rajoituksista.

4.2.1 Epäonnistumisen kehys

Ensimmäinen ja tutkimukseni lähtöoletusta vahvimmin tukeva kehys on epäonnistumisen kehys, jossa vastustetaan tavalla tai toisella Ruotsin koronavirustilannetta ja osoitetaan se ainakin osittain epäonnistuneeksi. Tämä kehys esiintyi käsitellyssä aineistossa eniten, ja ainoastaan viidestä jutusta ei tulkintani mukaan löytynyt epäonnistumisen kehystä missään vaiheessa leipätekstiä. Tässä kehyksessä epäonnistumisen osoittaminen kohdistui esimerkiksi Ruotsin koronarajoitusten tai koronasuositusten riittämättömyyteen, poliittisiin päätöksiin, heikkoon koronatilanteeseen sekä ihmisten toimintaan rajoitusten ja suositusten noudattamisessa.

Huomionarvoista on, että epäonnistumisen näkemyksiä eivät yleensä esittäneet ruotsalaiset. Ainoastaan parissa jutussa (Heikel 2020a; Tapiola 2020b) kerrottiin, että Ruotsin pääministeri Stefan Löfven ja valtionepidemiologi Anders Tegnell myöntävät, että Ruotsissa on epäonnistuttu vanhusten suojelemisessa.

Parissa jutussa äänessä olivat Ruotsissa asuvat suomalaiset (Puurunen 2020; Heikel 2020c). Nämä jutut oli rakennettu näiden suomalaisten näkemyksille, sillä ne olivat suuressa roolissa jutuissa. Silti niissäkin oli vahvasti esillä Ruotsin koronalinja, johon haastateltavilta kysyttiin näkemyksiä. Mainittakoon kuitenkin, että Puurunen (2020) jutussa ei ainoastaan vastustettu Ruotsin linjaa, vaan siinä toinen haastatelluista Ruotsissa asuvista suomalaisista puolusti sitä ainakin osittain.

Kaikissa lopuissa epäonnistumisen kehyksissä äänessä oli ainoastaan toimittaja. Tämä ei tarkoita toimittajan omien mielipiteiden esiin tuomista, vaan sitä, että toimittaja järjesti tulkintani mukaan tekstin niin, että syntyi kuva siitä, että koronavirustilanteen käsittelyssä on Ruotsissa epäonnistuttu.

Epäonnistumisen kehys saattoi ilmetä esimerkiksi suorana kritiikkinä Ruotsin koronavirustilanteesta toimimista kohtaan. Näin on esimerkiksi Tapiolan (2020b) jutussa, jossa Ruotsin valtionepidemiologi Anders Tegnell ”myöntää, että vanhainkotien suojelemisessa on epäonnistuttu”. Toisessa jutussa taas kerrotaan suoraan, että Ruotsissa asuva suomalainen haastateltava on ”kiukkuinen Ruotsin tavasta hoitaa koronapandemia” (Puurunen 2020).

Muutamassa tapauksessa epäonnistuminen tuli ilmi vertailuna Suomeen. Esimerkiksi Heikelin (2020c) jutussa on haastateltu suomalaista Jouko Vanhalaa, joka työskentelee Ruotsin terveydenhoidon hallinnossa. Hän sanoo jutussa, että ”Suomessa kriisitietoisuus on suurempi eikä epidemian suhteen oteta riskejä” vertailtuna Ruotsiin.

Joissain tapauksissa epäonnistuminen ilmeni kritiikkinä Ruotsin kansalaisten toimintaa vastaan. Näissä tapauksissa kansalaisten toiminta on nähdäkseen seurausta viranomaisten tekemistä päätöksistä, ja siksi tällaiset osuudet tekstistä on asetettu epäonnistumisen kehykseen. Esimerkiksi Heikelin (2020e) jutussa kerrotaan ensin, että Tukholmassa monilta ihmisiltä ovat unohtuneet turvavälit. Heti tämän jälkeen kirjoittaja ikään kuin korostaa heikkoa tilannetta lauseella ”Kävelytiellä kulkenut vanhus joutui heiluttamaan käsiään tilaa saadakseen.”

Osassa epäonnistumisen kehyksistä ei suoraan kritisoitu Ruotsin toimintaa, vaan niiden löytäminen vaati enemmän tai vähemmän kontekstin ja jutun rakenteen tulkintaa. Esimerkiksi Kokkosen (2020) jutussa on nostettu uutisen kärkeen tieto siitä, kuinka monta ihmistä Ruotsissa on kuollut koronaan, ja vasta myöhemmin kerrottu siitä, että Ruotsin terveysviranomaiset ovat saaneet uutta tietoa laumasuojan kehittymisestä. Tässä tapauksessa tapa, jolla uutisen keskeinen sisältö kerrotaan, kuvaa nähdäkseen Ruotsin koronavirusstrategian epäonnistumista. Jos laumasuojasta olisi saatu tietoa esimerkiksi Suomessa, uutiskärkenä tuskin olisi käytetty maan koronavirustilannetta. Se nostettiin heti aluksi esiin kiinnittämään huomion Ruotsin heikkoon tilanteeseen. Tieto laumasuojasta olisi voinut olla itsenäisenäkin juttuna uutisen arvoinen, koska siitä tiedosta olisi voinut olla hyötyä Ruotsin ulkopuolellakin. Nyt se on kerrottu ikään kuin toissijaisena asiana.

4.2.2 Puolustava kehys

Puolustavaa kehystä esiintyi aineistossa huomattavasti vähemmän kuin epäonnistumisen kehystä. Tämä kehys ilmeni esimerkiksi tukena Ruotsin koronalinjaa kohtaan, ruotsalaisten koronarajoitusten ja -suositusten noudattamisen kehumisena sekä puolustautumisena siltä, että Ruotsin koronatilanne olisi heikko.

Selkeimmin puolustava kehys näkyi Puurusen (2020) jutussa, jossa Ruotsissa asuva suomalainen Sirpa Nikula puolusti Ruotsin koronalinjaa. Häntä lainattiin jutussa muun muassa näin: ”Eivätkö suomalaiset sairastu, kun kömpivät ulos luolistaan? Minusta tämä osan väestön altistaminen virukselle tuntuu järkevältä.” Nikula myös kertoo, että hänen kokemuksensa mukaan ruotsalalaiset ovat ottaneet taudin vakavasti ja noudattaneet suosituksia taudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten käsihygieniasta huolehtimista.

Huomionarvoista Puurusen (2020) jutussa on se, että puolustava kehys on nostettu jutussa jo alussa esiin, vaikka myöhemmin jutussa esiintyy myös epäonnistumisen kehystä. Sama toistui

myös Pajusen (2020) jutussa, jossa heti Ruotsin tilanteesta kertomisen jälkeen äänessä oli lastentautiopin dosentti Jukka Vakkila, jolla jutun mukaan ”riittää ymmärrystä Ruotsin valitsemalle linjalle”. Mielestäni nämä kaksi juttua kuuluvat kuitenkin juuri puolustavaan kehukseen, koska kumpaakaan puolustavia näkemyksiä ei olisi, jos ensin ei olisi nostettu esiin vastustavaa näkemystä. Näissä tapauksissa vastustava näkemys ei vain nouse esiin ainakaan niin selkeästi itse jutussa, vaan se näkyy enemmänkin jutun taustalla.

Suurimmassa osassa jutuissa puolustava kehys oli esitetty vasta epäonnistumisen kehysten jälkeen – nimensä mukaisesti siis ikään kuin siksi, että epäonnistumisesta ”syytetyillä” on mahdollisuus esittää myös oma kantansa. Esitetyn väitteen vasta-argumenttien esittäminen on yksi tapa, jolla toimittajat pyrkivät journalistiseen objektiivisuuteen (Tuchman 1972).

Puolustavassa kehyksessä äänessä olivat jo edellä mainitut Ruotsissa asuvat Sirpa Nikula (Puurunen 2020) ja lastentautiopin dosentti Jukka Vakkila (Pajunen 2020), ruotsalainen media ja ruotsalainen enemmistö (Heikel 2020d), Ruotsissa asuva Jouko Vanhala (Heikel 2020c) sekä valtionepidemiologi Anders Tegnell ja apulaisvaltionepidemiologi Anders Wallensten, jotka olivat äänessä yhteensä neljässä jutussa. Puolissa jutuista, joissa puolustavaa kehystä esiintyi, puolustavia kantoja esittivät ainoastaan Tegnell tai Wallensten.

4.2.3 Suomeen ja muihin Pohjoismaihin vertaileva kehys

Aineiston jutuissa esiintyi toiseksi useimmin vertailevaa kehystä, jota löytyi yhteensä 11 artikkelista. Siinä Ruotsin koronavirustilannetta verrattiin jollain tavalla muiden Pohjoismaiden, useimmiten ainakin Suomen, tilanteeseen. Myös Saksa mainittiin yhdessä jutussa (Heikel 2020d), mutta se ei sisältänyt varsinaista vertailua Saksaan vaan maininnan siitä, että ruotsalaiset vertailevat kotimaansa koronatilannetta usein Saksaan. Ruotsin koronavirustilannetta vertailtiin jutuissa muiden maiden toimiin ja strategiaan pandemian hoidossa sekä koronakuolemien määrään.

Vaikka tämä kehys oli aineistossa toiseksi yleisin, se kattoi muutamassa tapauksessa ainoastaan pienen osan jutun sisällöstä. Kahdessa jutussa (Heikkilä 2020; Mattila 2020) kehys näkyi ainoastaan siten, että niissä oli tuotu esille yhdessä kappaleessa Ruotsin poikkeava linja verrattuna Suomeen tai muihin Pohjoismaihin. Pajusen (2020) jutussa tämä oli myös tuotu esiin, minkä lisäksi oli kahden virkkeen verran käsitelty sitä, miten Ruotsin strategia mahdollisesti toimii verrattuna Suomeen. Lisäksi Tapiolan (2020b) jutussa on yhden virkkeen verran epäsuoraa vertailua muihin

maihin, kun siinä todetaan, että ”Ruotsi on luottanut ohjeisiin enemmän kuin kieltoihin koronaviruksen leviämisen ehkäisemisessä”.

Vastaavasti neljä aineiston jutuista (Puurunen 2020; Tapiola 2020e; Heikel 2020d; Heikel 2020b) on rakennettu pitkälti vertailulla pääasiassa Suomeen ja osittain muihin Pohjoismaihin. Yhdessäkään näistä jutuista Suomen tilannetta ei esitetä negatiivisessa valossa, vaan joko kehuun Suomen koronastrategiaa tai -tilannetta tai vähintään neutraalisti.

Osa vertailusta on kerrottu Suomen näkökulmasta, kuten Heikelin (2020d) jutussa, jossa mainitaan muun muassa, että ”Suomessa on seurattu suurella kiinnostuksella ja kummastuksella Ruotsin toimia koronaepidemiassa” ja ”[s]uomalaisille länsinaapurin kevyet toimet ovat näyttäneet järjettömänä riskinottona”. Toisessa Heikelin (2020b) jutussa on haastateltu Ruotsin kansanterveysviranomaisen apulaisvaltioepidemiologilta Anders Wallenstenia maan koronatilanteesta. Haastattelussa on esitetty kaksi hyvin samankaltaista kysymystä Suomen näkökulmasta: ”Ruotsin toimet poikkeavat muista Pohjoismaista. Mihin linjanne perustuu?” ja ”Mitä ajattelette siitä, että Ruotsin toimet ovat niin erilaiset kuin muissa Pohjoismaissa?”. Tämä osoittaa sen, että aihetta on pyritty käsittelemään Suomen näkökulmasta.

Tuppuraisen (2020) jutussa puolestaan vertaillaan Suomen ja Ruotsin tilannetta kysymällä asiasta Ruotsissa pitkään asuneilta suomalaisilta, samoin kuin kahdessa Heikelin jutussa (2020a; 2020c). Jos näitä Ruotsissa asuvia ei lasketa ruotsalaisiksi, vertailukehyksessä eivät pääse ääneen ruotsalaiset lukuun ottamatta edellä mainittua Wallenstenin haastattelua.

4.2.4 Dramatisoiva kehys

Dramatisoivaa kehystä esiintyi seitsemässä aineiston 19:stä jutusta. Dramatisoivalle kehykselle on tyypillistä, että Ruotsin koronavirustilanne esitetään jokseenkin dramaattisessa valossa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että tilannetta olisi välttämättä liioiteltu. Dramaattinen kehys ilmeni Ruotsin koronatartunta- tai koronakuolematilanteen dramatisoinnilla ja yhdessä jutussa yksilöiden kohtaloa kuvaavina tarinoina (Tapiola 2020a). Dramatisoiva kehys ei esiintynyt yhdessäkään jutussa kovin laajana, lukuun ottamatta Tapiolan (2020a) juttua, vaan lyhyinä osuuksina tekstissä ja joissain tapauksissa vain sanavalintoina yhden virkkeen tai kappaleen sisällä.

Selkeimmin dramatisoinnin kehys näkyy edellä mainitussa Tapiolan (2020a) jutussa, jossa koronavirukseen kuolleiden ihmisten kohtaloista on tehty traagisia tarinoita. Tässä jutussa ilmenee Koljosen ja Raittilan (2009, 48) havainto siitä, että kriisijournalismissa katastrofeja käsittelevät

jutut ovat muuttuneet persoonattomista selostuksista yksilöiden kohtaloa kuvaaviksi tarinoiksi. Dramaattisuutta ei sinänsä ilmennä menehtyneiden tarinoiden kertominen vaan tapa, jolla se on kerrottu. Jutussa henkilöt on esitetty nähdäkseni jollain tavalla erityisinä henkilöinä, vaikka todellisuudessa he ovat olleet aivan tavallisia ihmisiä.

Jutussa (Tapiola 2020a) kerrotaan esimerkiksi tarina 39-vuotiaasta sairaanhoitajasta Marielle DeBruhlista, joka hoiti koronapotilaita tukholmalaisessa sairaalassa. Ensinnäkin jutussa kerrotaan, että DeBruhlin kuolinsyytä ei ole vahvistettu, joten ei ole edes varmaa, onko hän menehtynyt koronaan. Lisäksi jutussa on lainattu DeBruhlin aviomiestä, jonka mukaan DeBruhl ”uhrasi henkensä pelastaakseen muita”. Tämä pitää toki paikkaansa, ja on mielestäni ymmärrettävää nostaa hoitohenkilökunnan korona-ajan työ ja vaikeat olot jalustalle mediassa. Näkisin kuitenkin, että samanlaista juttua ei olisi tehty, jos DeBruhl olisi menehtynyt johonkin toiseen työpaikaltaan saamaan tautiin. Ja kuten sanottu, ei ole edes varmaa, oliko kuolinsyy covid-19-tauti, mutta näin se on kuitenkin jutussa esitetty.

Kuten sanottu, muutamassa jutussa dramaattisuus ilmeni vain yksittäisinä sanavalintoina.

Esimerkiksi Nurmisen (2020) jutun kärjessä on kerrottu, että ”[k]ahden ruotsalaisen professorin laatimat ennusteet koronaviruksen aiheuttamista kuolemantapauksista tyrmistyttävät Ruotsissa.” Jutussa ei kuitenkaan millään tavalla avata sitä, miten tai ketä nämä luvut tyrmistyttävät.

Pandemia oli jutun julkisemishetkellä vasta alkuvaiheessa, ja kukaan ei todellisuudessa tiennyt sen vakavuudesta. Kuolemien määrä olisi voinut lopulta olla myös arvioitua suurempi, esimerkiksi 30 000, jolloin 20 000 kuolemaa ei olisi tuntunut enää yhtä ”tyrmistyttävältä”.

Kaikki aineistossa esiintynyt dramatisointi voidaan esittää mielestäni puhtaasti sillä, että jutusta on pyritty tekemään kiinnostava lukijalle. Vaikka tunteisiin vetoavien tarinoiden kertominen voidaan nähdä yhdeksi journalismin tehtävistä (Kunelius 2000, 9), käsiteltävien asioiden dramatisoiminen muuttaa silti kuvaa, joka lukijalle jutusta rakentuu.

Dramatisoivassa kehyksessä äänessä olivat ruotsalaiset, Ruotsissa asuva Sari Nikula, jonka mukaan Ruotsissa ”pelätään koronaa kuin ruttoa”, Ruotsin pääministeri Löfven sekä toimittajat.

Huomionarvoista tässä kehyksessä oli, että ääneen pääsivät myös ruotsalaiset yksityishenkilöt Tapiolan (2020a) jutussa. Missään muussa kehyksessä tai jutussa tätä ei ilmennyt.

4.3 Tutkimuskysymykseen vastaaminen

Tutkimuskysymykseni kuului seuraavasti:

Miten Ruotsin koronavirustilanteesta kerrottiin Ylen verkkajutuissa keväällä 2020?

Tähän kysymykseen hain vastausta etsimällä aineistosta edellä käsiteltyjä kehyksiä, joista osan olin osittain valinnut etukäteen ja osan aineistoa lukiessani. Kehysten avulla pystyin erittelemään, kuinka monessa aineiston jutussa kukin kehys esiintyy (kts. Taulukko 1). En tietenkään luota tutkimuskysymykseen vastaamisessa vain kehysten esiintymisen määrään, vaan huomion sen ohella myös tekemäni kehysten ja aineiston laadullisen tutkimisen.

Mielestäni lähtöoletukseni siitä, että Ruotsin koronavirustilanteesta on uutisoitu negatiivisesti, osoittautui oikeaksi. Epäonnistumisen kehys oli valituista kehyksistä yleisin, kun taas puolustava kehys esiintyi alle puolessa jutuista. Huomionarvoista on myös se, että negatiivisesti Ruotsin tilanteesta kerrottaessa äänessä harvemmin olivat ruotsalaiset, samoin kuin se, että ruotsalaiset yksityishenkilöt eivät olleet äänessä kehyksissä muuta kuin yhdessä jutussa dramatisoivassa kehyksessä. Siksi näkisin, että jos ruotsalaisten näkökulmia oltaisiin painotettu enemmän, kerronta ei olisi luultavasti ollut niin negatiivista. Tätä tukee myös eräs Ylen Pohjoismaiden-kirjeenvaihtajan Kiris Heikelin (2020d) väite aineistossa: ”Ruotsalaisten enemmistön mielestä Ruotsin toimet riittävät aivan mainiosti ja muiden maiden kummastelu alkaa olla jo kohtuutonta.”

Tulosten mukaan jokaisessa jutussa, jossa esiintyi puolustavaa kehystä, esiintyi myös epäonnistumisen kehystä. Vastaavasti epäonnistumisen kehystä esiintyi kuitenkin myös jutuissa, joista puolustavaa kehystä ei löytynyt. (Kts. Taulukko 1.) Näiden kahden kehyksen muodostama yhteys tukee entisestään sitä väitettä, että Ruotsin koronavirustilanteesta kerrottiin negatiiviseen sävyyn. Niiden muodostaman yhteyden vuoksi päädyin myös nimeämään Ruotsin koronaviruslinjaa tukevan kehyksen juuri puolustavaksi kehykseksi. Jos sitä olisi esiintynyt enemmän yksittäisenä kehyksenä ilman sidosta epäonnistumisen kehykseen, olisi se voitu nimetä esimerkiksi onnistumisen kehykseksi.

On huomioitava myös se, että pelkästään kehysten yleisyyttä tarkasteltaessa kuva epäonnistumisen ja puolustavan kehyksen suhteesta saattaa olla vääristynyt. Tämä johtuu siitä, että kahdeksasta jutusta, joissa puolustavaa kehystä esiintyi, neljässä äänessä olivat Ruotsin koronatilannetta puolustettaessa strategiasta ainakin osittain vastuussa olleet Tegnell ja

Wallensten. On luonnollista, että strategiasta päättäneet henkilöt puolustavat sitä herkemmin kuin tyrmäävät sen.

Huomionarvoista on myös se, että Suomen ja muiden maiden koronavirustilanteeseen vertaileva kehys esiintyi useammassa artikkelissa kuin Ruotsin koronavirustilannetta puolustava kehys. Tämäkin kertoo vahvasta Suomi-näkökulmasta, mikä toki on ymmärrettävää, koska tutkittu media on suomalainen valtakunnallinen media.

Tiivistääkseni vastauksen tutkimuskysymykseen Ruotsin koronavirustilanteesta uutisoitiin keväällä 2020 Suomen mediassa enemmän negatiiviseen kuin positiiviseen sävyyn ja Suomen näkökulmaa painottaen. Paikoittain uutisista pyrittiin tekemään kiinnostavampia dramatisoimalla niitä. Ruotsalaiset olivat äänessä suhteellisen vähän, päättäjiä lukuun ottamatta, mikä nähdäkseni edesauttoi negatiivisen kokonaiskuvan syntymistä. Monessa jutussa ääneen pääsivät nimenomaan suomalaiset, vaikka aiheena oli Ruotsin tilanne.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tämän luvun ensimmäisessä alaluvussa 5.1 teen johtopäätöksiä saatujen tutkimustulosten yhteydestä toisessa luvussa käsittelemääni tutkimuksen teoreettiseen viitekehykseen. Alaluvussa 5.2 esitän vielä pohdintoja tutkimuksestani ja siitä saaduista tuloksista.

5.1 Johtopäätökset

Saamani tutkimustulokset ovat nähdäkseni hyvin linjassa toisessa luvussa määrittelemäni teoreettisen viitekehyksen kanssa. Aineistossa tuli ilmi esimerkiksi esitetystä näkemyksestä poikkeavien kantojen esittäminen, mikä on yksi Tuchmanin (1972) esittämistä objektiivisuuteen pyrkimisen tavoista. Kuten jo edellisessä luvussa mainitsin, jokaisessa jutussa, jossa esiintyi puolustavaa kehystä, esiintyi myös epäonnistumisen kehystä. Yleensä puolustava kanta oli jutuissa esitetty näistä kahdesta viimeisimpänä.

Tämä johtaa kysymykseen siitä, toteutuiko objektiivisuuden ”vaatimus” jutuissa, joissa esiintyi epäonnistumisen kehystä mutta ei puolustavaa kehystä? Kuten jo aiemmin tässä tutkielmassa mainitsin, journalismissa ei aina ole tarpeellista pyrkiä objektiivisuuteen, vaan journalismin tarkoituksiksi voi nähdä myös yleisön maailmankuvaan vaikuttamisen konstruktivisen journalismin avulla (Bro 2019). Mielestäni tutkimustulokseni viittaavat siihen, että Ylen jutuissa on rakennettu yleisölle negatiivinen kuva Ruotsin koronatilanteesta. Voi toki olla, että tämä ei ollut tietoinen tavoite. Vaikka negatiivisen kuvan rakentaminen toisen maan pandemiatilanteesta ei vaikuta konstruktivisen journalismin keinolta, se on saattanut olla tapa saada suomalaiset sietämään oman maan tilannetta – jos naapurimaan tilanne kuvataan heikkona, oma tilanne ei enää näyttäydy niin pahana.

Tutkimukseni tulokset olivat vastaavia myös kriisijournalismin ja ulkomaanjournalismin aiempien tutkimustulosten kanssa. Kuten jo edellisessä luvussa mainitsin, aineistossa oli nähtävissä muun muassa Koljosen ja Raittilan (2009, 48) havaitsema ilmiö, jonka mukaan katastrofeja käsittelevät jutut ovat muuttuneet persoonattomista selostuksista yksilöiden kohtaloa kuvaaviksi tarinoiksi. Tämä tuli ilmi etenkin Tapiolan (2020a) jutussa, jossa oli kerrottu koronaan kuolleiden tarinoita, mutta se näkyi myös esimerkiksi Puurusen (2020) jutussa, jossa Ruotsissa asuva suomalainen kuvaili Ruotsin koronatilannetta pelottavaksi.

Ulkomaanjournalismin aikaisemmassa tutkimuksessa Kirsi Cheas (2018, 268) havaitsi oman tutkimuksensa tuloksista muun muassa sen, että ulkomaita koskevat uutiset olivat suomalaisessa

ja yhdysvaltalaisessa mediassa enemmän negatiivisia kuin positiivisia. Lisäksi hän havaitsi, että suomalaisessa mediassa kehukset esitetään eriaikaisesti, kun taas yhdysvaltalaisessa mediassa ne integroituvat läpi prosessin. Toisin sanoen Suomen mediassa yhdessä jutussa saatetaan esimerkiksi kertoa ulkomaan tilanteesta useammin kuulematta kyseisen maan kansalaisten näkemyksiä ollenkaan, mutta heidän näkemyksensä voivat tulla esiin erillisissä jutuissa, kun taas yhdysvaltalaisessa mediassa näkemykset limittyvät enemmän.

Molemmat näistä Cheasin (2018) havainnoista pätevät myös omaan tutkimukseeni. Kuten jo tuloksista kävi ilmi, uutisointi Ruotsin koronavirustilanteesta oli enemmän negatiivista kuin positiivista. Myös kehysten eriaikainen esittäminen näkyi aineistossa – useissa jutuissa ruotsalaiset eivät päässeet ääneen ollenkaan, mutta joissain jutuissa koko juttu oli tehty ruotsalaisten näkökulmasta, kuten Tapiolan (2020a) ja Heikelin (2020b) jutuissa. Vastaavasti joissain jutuissa äänessä olivat ainoastaan Suomessa tai Ruotsissa asuvat suomalaiset.

Tutkimukseni tulokset vastaavat myös Youn ja Jun (2018, 323) havaintoja siitä, että Etelä-Korean vuoden 2015 MERS-kriisissä viruksen leviämisen aikana negatiiviset uutiset olivat mediassa huomattavasti positiivisia uutisia yleisempiä. You ja Ju (2018) selittivät saamiaan tutkimustuloksiaan Shoemakerin (1996, 32) teorialla siitä, että journalistit täyttävät ihmisten tarpeen havaita uhkia ympäristössä, mikä on yksi syy uutismedian olemassaololle. Tämä teoria selittää osittain myös tämän tutkimuksen tuloksia, sillä vaikka aineistossa käsiteltiin Ruotsin tilannetta Suomen mediassa, oli juttujen julkaisemisen aikaan olemassa ainakin jonkinlainen uhka sille, että myös Suomen koronatilanne pahenee. Siksi voidaan katsoa, että jutut valmistavat yleisöä siihen, että tilanne Suomessa muuttuu yhtä pahaksi kuin Ruotsissa. Lisäksi Ruotsin koronavirustilannetta koskevat jutut sisälsivät paljon yleistä tietoa koronaviruksesta ja -pandemiasta, joten senkin puolesta saamiani tuloksia voidaan selittää Shoemakerin (1996, 32) teorialla. Toisaalta tulokset negatiivisesta kerronnasta saattavat kieliä myös tavoitteesta saada Suomen tilanne näyttämään paremmalta yleisön silmissä. Mielestäni nämä kaksi syytä selittävät molemmat osaltaan tutkimukseni tuloksia.

5.2 Pohdinta

Tässä tutkimuksessa olen tutkinut sitä, miten Ruotsin koronavirustilanteesta on uutisoitu Suomen mediassa. Mielestäni tutkimus onnistui hyvin ja sain selkeän vastauksen esittämäni tutkimuskysymyksen. Aineisto osoittautui relevantiksi ja sopivankokoiseksi, ja teoreettinen viitekehys sekä antoi pohjaa tutkimukselleni että tuki saamiani tuloksia.

Tutkin aineistoa kehysanalyysin keinoin, ja se oli mielestäni toimiva metodi. Tutkimusta analysoitaessa on huomioitava kehysanalyysin luonne tutkimusmenetelmänä, sillä se sisältää paljon tulkinnanvaraa. Kehykset ja niiden sisällöt olisi voinut valita myös lukemattomilla eri tavoilla, ja itsekin päädyin tutkimuksen aikana vaihtamaan kehysten määritelmiä muutamaankin otteeseen ja poistamaan yhden kehysten, vaikka kehysten sisältö ei tosin muuttunut alkuperäisestä.

Valitsemani kehykset sopivat mielestäni tutkimukseen hyvin. Periaatteessa kehykset olisi ollut mahdollista pilkkoa vielä pienempiin osiin, mutta en kokenut sitä tarpeelliseksi, koska loppujen lopuksi kategorioita olisi tullut liian paljon ja olisi ollut vaikea määritellä, mikä esimerkiksi epäonnistumisen kehysten eri ilmenemistavoista kuuluu mihinkin kategoriaan. Aineiston määrä ja laatu huomioiden neljä kehystä oli mielestäni sopiva määrä. Tosin kuten jo aiemmin pohdin, pilkkaavan kehysten olisi voinut mahdollisesti säilyttää kehyksissä. Se olisi kuitenkin ollut hyvin tulkinnanvarainen ja se oli aina yhteydessä epäonnistumisen kehykseen, joten mielestäni sen karsiminen ei vaikuttanut tutkimuksesta saatuihin tuloksiin millään tavalla negatiivisesti. Lisäksi puolustavan kehysten olisi voinut nimetä onnistumisen kehykseksi, jolloin se olisi ollut selkeämpi vastakohta epäonnistumisen kehykselle, mutta ”puolustava” kuvasi mielestäni kehysten luonnetta paremmin.

Vaihtoehtoinen tapa toteuttaa kehysanalyysi olisi ollut eritellä jokainen kehys jutuista ja laskea, kuinka monta kertaa kehys esiintyi yhteensä. Nyt päädyin tarkastelemaan kehysiä vain sen kautta, kuinka monessa jutussa kukin kehys esiintyy. Kehysten tarkkojen määrien selvittäminen olisi lisännyt tutkimuksen määrällisten tulosten tarkkuutta, mutta toisaalta se olisi lisännyt tulkinnanvaraa entisestään, sillä kehysten analysoiminen olisi vaatinut vielä enemmän jutun kokonaisuuden tulkitsemista.

Tutkimuksesta saadut tulokset antavat vastauksen yhteen kysymykseen, mutta samalla niistä nousee esiin lukuisia uusia kysymyksiä. Käsiteltäessä samanaikaisesti tämän tutkimuksen kahta keskeistä teoreettista käsitettä, kriisijournalismia ja ulkomaanjournalismia, voidaan pohtia sitä, miten journalististen toimijoiden toiminta muuttuu, kun kriisi on tapahtunut ulkomailla tai kun kriisi on maailmanlaajuinen. Uskoisin, että esimerkiksi ulkomaiden heikkoa koronatilannetta on käsitelty jossain määrin erilaisissa kehyksissä kuin Suomen heikkoa koronatilannetta, joka sekin on ollut ajankohtainen pandemian aikana. Tässä tutkimuksessa tähän ei keskitytty sen tarkemmin, mutta se voisi olla mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe.

Toinen mahdollinen jatkotutkimuksen aihe liittyy negatiiviseen uutisointiin. Vaikka Ruotsin koronastrategia nähtiinkin tutkimukseni mukaan mediassa epäonnistuneena, pitää negatiivisella uutisoinnillakin olla rajansa. Jos negatiivisuutta ei rajoitettaisi mitenkään tässä yhteydessä, sama saattaisi toistua myös muissa ilmiöissä, mikä saattaisi johtaa esimerkiksi jonkun julkisuuden henkilön tarpeettoman kovaan ja pitkäkestoiseen kritisoimiseen ja negatiiviselle jalustalle nostamiseen tämän virheen seurauksena. Ilman lisätutkimusta on vaikea arvioida, onko tässä tutkimuksessa selvinnyt negatiivisuus ollut tarpeellista vai liioiteltua, mutta varmaa on kuitenkin se, että kerronta olisi vaihtoehtoisesti voinut olla ainakin positiivisempaa.

6 LÄHTEET JA LIITTEET

6.1 Tutkimukset ja tieteelliset artikkelit

Ampuja, Marko, Juha Koivisto ja Esa Väliiverronen. 2014. "Medioituminen: iskusana, analyttinen työkalu vai uusi paradigma?" *Media & viestintä* 37(2): 22–37. Viitattu 29.3.2021.

<https://doi.org/10.23983/mv.62864>.

Bro, Peter. 2019. "Constructive journalism: Proponents, precedents, and principles." *Journalism* 20(4): 504–519. Viitattu 29.3.2021. <https://doi.org/10.1177%2F1464884918770523>.

Cheas, Kirsi. 2018. "Ulkomaanuutiset toivoa täynnä." *Media & viestintä* 41(4): 255–279. Viitattu 29.3.2021. <https://doi.org/10.23983/mv.77460>.

Dunwoody, Sharon. 2020. "Science Journalism and Pandemic Uncertainty." *Media and Communication* 8(2): 471–474. Viitattu 26.3.2021. <http://dx.doi.org/10.17645/mac.v8i2.3224>.

Entman, Robert. 1993. "Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm." *Journal of Communication* 43(4): 51–58.

Gamson, William A. ja Andre Modigliani. 1994. "The changing culture of affirmative action." Teoksessa *Equal Employment Opportunity: Labor Market Discrimination and Public Policy*, toimittanut Paul Burstein, 373–394. New York: Aldine de Gruyter.

Karvonen, Erkki. 2000. "Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen". *Media & Viestintä* 23(2): 78–94.

Koljonen, Kari ja Pentti Raittila. 2009. "Kriisijournalismia ennen ja nyt." *Media & viestintä* 32(2): 48–66. <https://doi.org/10.23983/mv.62961>.

Kunelius, Risto. 2000. "Journalismi nelijalkaisena otuksena: tutkimuksen näkökulmia, ongelmia ja haasteita." *Tiedotustutkimus* 23(3): 4–27.

Kuppuswamy, Sunitha. 2017. "A study on the print media coverage of disasters." *Global Media Journal – Indian Edition* 8(2): Article-4. Viitattu 27.3.2021. <http://www.caluniv.ac.in/global-mdia-journal/Article-Dec-2017/A4-DEC17.pdf>.

Parvin, Gulsan Ara, Reazul Ahsan, Md. Habidur Rahman ja Md. Anwarul Abedin. 2020. "Novel Coronavirus (COVID-19) Pandemic: The Role of Printing Media in Asian Countries." *Frontiers in Communication*, 5:557593. Viitattu 26.3.2021. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2020.557593>.

Patrona, Marianna. 2019. "Crisis and the Media: Narratives of Crisis Across Cultural Settings and Media Genres." Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Seppänen, Janne ja Esa Väliiverronen. 2012. "Mediayhteiskunta." Tampere: Vastapaino.

Shoemaker, Pamela J. 1996. "Hardwired for News: Using Biological and Cultural Evolution to Explain the Surveillance Function." *Journal of Communication* 46(3), 32–47. Viitattu 31.3.2021. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1996.tb01487.x>.

Siddiqua, Ayesha, Ghulam Shabir, Atif Ashraf ja Ammad Khaliq. 2020. "Media Framing of Pandemics: A Case Study of the Coverage of COVID-19 in Elite Newspapers of Pakistan." *Journal of Business and Social Review in Emerging Economies* 6(4): 1267–1275. Viitattu 26.3.2021. <https://doi.org/10.26710/jbsee.v6i4.1410>.

Touri, Maria ja Nelya Koteyko. 2015. "Using corpus linguistic software in the extraction of news frames: towards a dynamic process of frame analysis in journalistic texts." *International Journal of*

Social Research Methodology 18(6): 601–616. Viitattu 7.4.2021.

<http://dx.doi.org/10.1080/13645579.2014.929878>.

Tuchman, Gaye. 1972. "Objectivity as Strategic Ritual: An Examination of Newsmen's Notions of Objectivity." *American Journal of Sociology* 77(2): 660–679. Viitattu 29.3.2021.

<https://www.istor.org/stable/2776752?seq=1>.

You, Myoungsoon ja Yongkee Ju. 2018. "Preferring negative or positive news? A closer examination of journalistic negativity in a health crisis." *Atlantic Journal of Communication* 26(5): 318–329. <https://doi.org/10.1080/15456870.2018.1517575>. Viitattu 31.3.2021.

Zheng, Shuyuan. 2020. "The Communication Power of Chinese Novel Coronavirus Pneumonia (COVID-19) News Reports in Light of the Framing Theory." *Theory and Practice in Language Studies*, 10(11): 1467–1470. Viitattu 27.3.2021.

<https://link.gale.com/apps/doc/A642670202/AONE?u=tampere&sid=AONE&xid=ec2276d5>.

6.2 Verkkolähteet

Burtsoff, Petri. 2021. "Koronasta tuli Yhdysvaltain yleisin kuolinsyy ja siihen on kuollut enemmän väkeä kuin toisessa maailmansodassa – katso tästä keskeisimmät koronagrafiikat." Yle. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11804792>.

Crowley, Kirsi. 2020. "Etelä-Korea onnistui kääntämään koronatartuntojen määrän laskuun ja testaa pienetkin epäillyt virustartunnat – Pitäisikö Suomenkin?". Yle. Viitattu 25.3.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11260048>.

Gråsten, Hanna. 2020. "Näkökulma: Ruotsi on tekemässä pahan virheen koronatoimissaan – ottaisi mallia Suomesta." *Iltalehti*. Viitattu 18.3.2021.

<https://www.iltalehti.fi/koronavirus/a/c4baf0e7-4128-4dfa-83df-1d2581f2507a>.

Hara, Jyrki. 2020. "Eduskunta hyväksyi yksimielisesti valmiuslain käyttöönoton koronaviruksen torjumiseksi." Yle. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11263280>.

Hentilä, Niina. 2020. "Korona vei voimat kovakuntoiselta kuntosaliryttäjältäkin – 'Minulla tulee edelleen rintatuntemuksia kaikesta, mitä teen fyysisesti'." Viitattu 27.3.2021.

<https://www.kaleva.fi/korona-vei-voimat-kovakuntoiselta-kuntosaliryttaj/3342747>.

Kaihovaara, Riikka. 2020. "Väärä tieto, hysteria ja paniikki leviävät nopeammin kuin virus itse – koronavirus piirrettiin tarkoituksella hirviömäisen pelottavaksi." Yle. Viitattu 29.3.2021.

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/05/09/vaara-tieto-hysteria-ja-paniikki-leviavat-nopeammin-kuin-virus-itse-koronavirus>.

Kajander, Riikka. 2020. "Voiko Wuhanin koronavirus levitä Suomeen? THL:n johtava asiantuntija: 'Ei syytä radikaaleihin toimenpiteisiin'." Yle. <https://yle.fi/uutiset/3-11168163>. Viitattu 31.3.2021.

Kaskela, Elias. 2020. "Asiantuntijat HBL:ssä: Näistä syistä Ruotsi epäonnistui koronatoimissaan." *Iltta-Sanomat*. Viitattu 18.4.2021. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000007618431.html>.

Kerola, Päivi ja Markus Myllyoja. 2021. "Koronarokotukset matelevat Suomessa, mutta tahti kiihtyy keväällä – katso tästä, milloin rokotteita on luvassa." Yle. Viitattu 25.3.2021.

<https://yle.fi/uutiset/3-11775183>.

Kluukeri, Iina. 2021. "Virusmuunnosta löydetty jo yhdeksältä Keski-Pohjanmaalla – Ruotsin akkutehdastyömaan ketju on tuonut alueelle jo 18 tartuntaa." Yle. Viitattu 8.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11792835>.

Kokkonen, Yrjö ja Ulriikka Myöhänen. 2020. "WHO: Koronavirusepidemia on muuttunut pandemiaksi." Yle. Viitattu 18.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11252573>.

Koski, Paula. 2020. "Kun sanat ja totuus eivät kohtaa: Näin Anders Tegnell on vähätelty koronavirusta mediassa." Iltalehti. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/2a8460f3-68ee-4dbb-b8c9-8b22269dd9e9>.

Kuuskoski, Kaisla. 2020. "Näin koronarokotteen kehittäminen etenee tällä hetkellä." Iltasanomat. Viitattu 25.3.2021. <https://www.is.fi/ulkomaat/art-2000006620647.html>.

Lehtonen, Joonas. 2021. "Vertaa itse: Ruotsin uudet koronarajoitukset yhä Suomen vastaavia löyhemmät." Iltalehti. Viitattu 18.3.2021. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/81142171-9dbf-4a42-8942-988f58f12831>.

Mitchell, Amy, Mark Jurkowitz, J. Baxter Oliphant ja Elisa Shearer. 2020. "Three Months In, Many Americans See Exaggeration, Conspiracy Theories and Partisanship in COVID-19 News". Pew Research Center. Viitattu 29.3.2021. https://www.journalism.org/2020/06/29/three-months-in-many-americans-see-exaggeration-conspiracy-theories-and-partisanship-in-covid-19-news/?utm_content=buffer78d34&utm_medium=social&utm_source=twitter.com&utm_campaign=buffer.

Mäkelä, Katriina. 2020. "Näin Suomen kokoinen Uusi-Seelanti selätti koronan toisenkin aallon – kevään jälkeen vain kolme kuolemantapausta." Iltalehti. Viitattu 25.3.2021. <https://www.iltalehti.fi/ulkomaat/a/4402ee6b-7737-4f98-aaec-2c70a37d89c0>.

Naakka, Anna-Maija, Mirja Rintala, Heidi Hagelin, Terho Vuorinen, Vesa Näveri, Kirsi Jääskeläinen, Launo Päivätie ja Nadia Paavola. 2020. "Korona vei meiltä työt." Iltasanomat. Viitattu 27.3.2021. <https://www.is.fi/taloussanomat/art-2000006698276.html>.

Reinboth, Susanna ja Petri Sajari. 2020. "Oikeustieteilijät: Liikkumisvapaus on keskeisiä ihmisoikeuksia, ja sen kaventaminen herättää paljon kysymyksiä." Helsingin Sanomat. Viitattu 26.3.2021. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006451614.html>.

Sulasma, Olli-Pekka. 2021. "Turvaväleistä ei tietoaakaan – Katso, kuinka kansa grillaa itseään kylki kyljessä Riossa, vaikka Brasilian koronakuolemat taas ennätysluvuissa." Yle. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11732098>.

Sundman, Robert. 2020. "Ministeri Kiuru: Riskimaista saapuvat määrätään pakolliseen karanteeniin rangaistuksen uhalla – myös pakkotestaus mahdollista". Yle. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11487295>.

Tapiola, Paula. 2020h. "Toinen aalto on nakertanut Ruotsin koronastrategiä luotettavuutta – usko Anders Tegnellin linjaan hiipuu, ja hallitus käyttää nyt tiukkoja rajoituksia". Yle. Viitattu 18.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11699694>.

Tilastokeskus. 2020. "Talouden tilannekuva." Viitattu 25.3.2021. <http://www.stat.fi/ajk/koronavirus/koronavirus-ajankohtaista-tilastotietoa/miten-vaikutukset-nakyvat-tilastoissa/talouden-tilannekuva#:~:text=Korona%20on%20kohdellut%20kotitalouksia%20varsin,8%20miljardiin%20eur>

[oon%20vuonna%202020.&text=Kansantalouden%20tilinpidon%20ennakkotietojen%20perusteella%20laskettu,0%2C8%20prosenttia%20vuonna%202020.](#)

Valtioneuvosto. 2020. ”Hallitus on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa Suomen olevan poikkeusoloissa koronavirustilanteen vuoksi.” Viitattu 18.3.2021.

<https://valtioneuvosto.fi/-/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi>.

Yle. 2020. Viitattu 25.3.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11212596>.

6.3 Aineistoluettelo

1. Heikel, Kirsi. 2020a. ”Hoitaja Sonja Aspinen näkee työssään Ruotsin koronastrategian kääntöpuolen: ’Vanhukset on uhrattu’.” Yle, 25.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11321610>.
2. Heikel, Kirsi. 2020b. ”Miksi Ruotsi pitää peruskoulun ja ravintolat auki, vaikka maan koronatilanne pahenee? Näin viranomaiset perustelevat Ruotsin linjaa Ylelle.” Yle, 25.3.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11275007>.
3. Heikel, Kirsi. 2020c. ”’Ruotsi odottaa tieteellistä näyttöä, kun Suomi toimii’ – Suomi on varautunut koronaepidemiaan Ruotsia paremmin, sanoo Ruotsin terveydenhuollon asiantuntija.” Yle, 24.3.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11271790>.
4. Heikel, Kirsi. 2020d. ”Suomalaiset seuraavat Ruotsin koronatoimia silmä tarkkana – Ruotsissa on hämmästelty Uudenmaan eristystä ja ihasteltu valmiusvarastoja.” Yle, 13.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11297678>.
5. Heikel, Kirsi. 2020c. ”Tukholmassa on liikkeellä jo kymmeniätuhansia ihmisiä enemmän kuin maaliskuussa – viikonloppuna ulkoiltiin sankoin joukoin.” Yle, 19.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11313133>.
6. Heikkilä, Markus. 2020. ”Ruotsin hallitus sai luvan sulkea ravintolat ja ostoskeskukset niin halutessaan – Laki astuu voimaan lauantaina.” Yle, 16.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11309479>.
7. Kokkonen, Yrjö. 2020. ”Ruotsin koronauhrien määrä nousi yli 2 000:n – Uutta tietoa laumasuojan kehittymisestä.” Yle, 23.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11319893>.
8. Mattila, Risto. 2020. ”Ruotsi muuttamassa linjaansa koronan nujertamisessa: Hallitus valmistelee pikavauhtia poikkeustoimivaltuuksia itselleen.” Yle, 5.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11293226>.
9. Nurminen, Jussi. 2020. ”Professorien laatimat ennusteet järkyttävät Ruotsissa: lopulta jopa 20 000 koronakuolemaa.” Yle, 30.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11330498>.
10. Pajunen, Ilpo. 2020. ”Moni asiantuntija ei usko laumasuojaan, mutta miksi Ruotsi näyttäisi laskevan sen varaan koronaviruksen torjunnassa? Ruotsin tilanteen tunteva lääketieteen

- ammattilainen vastaa.” Yle, 2.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11281986>.
11. Puurunen, Titta. 2020. ”Ruotsissa asuva Sirpa Nikula puolustaa maan koronalinjaa: ’Eivätkö suomalaiset sairastu, kun kömpivät ulos luolistaan?’.” Yle, 16.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11304964>.
 12. STT-Yle. 2020. ”Löfven: Ruotsalaisten varauduttava uusiin rajoituksiin koronan vuoksi.” Yle, 22.3.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11270369>.
 13. Tapiola, Paula. 2020a. ”He ovat uhreja Ruotsin koronalukujen takana: sairaanhoitaja, kirjastotyöntekijä, huippudiplomaatti, mediapersoona, holokaustista selvinnyt.” Yle, 26.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11323361>.
 14. Tapiola, Paula. 2020b. ”Koronatartuntojen määrä Ruotsissa uudella tasolla – Pääministeri: Tilanne pahenee ennen kuin se paranee.” Yle, 2.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11289461>.
 15. Tapiola, Paula. 2020c. ”Ruotsalaisille joukko uusia ohjeita: Liikkukaa kodin ulkopuolella mahdollisimman vähän, pitäkää turvavälit.” Yle, 1.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11286820>.
 16. Tapiola, Paula. 2020d. ”Ruotsin pääministeri DN:lle: Tulemme laskemaan koronaan kuolleet tuhansissa.” Yle, 4.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11292355>.
 17. Tapiola, Paula. 2020e. ”Ruotsissa koronaan kuolleita suhteessa kymmenkertaisesti Suomeen verrattuna, valtionepidemiologi pohtii syitä: ’Vanhainkotimme ehkä haavoittuvampia’.” Yle, 11.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11303080>.
 18. Tapiola, Paula. 2020f. ”Tukholman sairaaloista lähetetään koronan sairastaneita potilaita vanhainkoteihin – ei testata ennen siirtämistä.” Yle, 29.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11329257>.
 19. Tapiola, Paula. 2020g. ”Viranomaisarvio: Ruotsissa koronaan kuolleita jopa 10 prosenttia rekisteröityjä enemmän.” Yle, 27.4.2020. Linkki tarkastettu 25.4.2021. <https://yle.fi/uutiset/3-11325573>.